

Astronomické leto 2009

Peter Kaňuk, Centrum voľného času DOMINO, Košice

Tábor denný aj nočný pre malých astronómov *ASTRONOMICKÝ KOLOTOČ 2009*

Táborová činnosť má v CVČ Domino dlhoročnú tradíciu. Tento bol však úplnou novinkou. Nie len svojím zameraním, ale aj formou. Uskutočnil sa od 20. do 24. júla 2009. Prvý deň (pondelok) bol klasicky. Hlavnou akciou bola návšteva historického centra Košíc s cieľom uskutočniť súťažnú astronomickú potulku. V druhý deň (utorok) v rámci odpútania od pozemských problémov a stmelenia kolektívu sme vystúpili na Kojšovskú hoľu. Potom nasledovali tri noci a tri astronomické dni v CVČ. Okrem prednášok, súťaží a astronomických pozorovaní sme deťom pripravili a uskutočnili nočnú hru „Poklad z Nebry“, šachový a stolnotenisový turnaj, poznávanie rastlín, filmové popoludnia a iné aktivity. Od utorka večer Celkom sa tábora zúčastnilo 15 detí, ktoré mali na starosti traja vedúci – hlavný Ing. Peter Kaňuk a oddieloví Jožko Jirásek a Nina Kaňuková, ktorí pracovali striedavo – odtiaľ jedna zo zvláštností pomenovania tábora. Deťom sa tábor páčil.

Prímestský denný tábor pre malých astronómov *ASTRONOMICKÉ EXKURZIE 2009*

Astronomické exkurzie organizujeme formou tábora už viac rokov. V tomto roku sa ich zúčastnilo 41 detí. Na starosti ich mali Ing. Peter Kaňuk (hlavní vedúci) a tri oddielové vedúce Soňa Halászová, Nina Kaňuková a Gabriela Hrazdilová. Tábor sa uskutočnil od 27. do 31. júla 2009. V prvý deň (pondelok) sme mali takú domácu exkurziu v planetáriu a hvezdárni CVČ Domino. Popoludní sme si zašportovali na lúke za budovou. V utorok sme sa autobusom vybrali na exkurziu do HaP v Prešove. Pozreli sme si program k výročiu 1. pristátia ľudí na Mesiaci a program o mytológii. Popoludní po návrate do Domina bola súťaž „Astronomický obrazkoznalec“. V stredu opäť v domácom prostredí sme uskutočnili športovo zábavnú astronomickú súťaž „Cesta do stredu Slnka“. Popoludní bolo filmové popoludnie. V štvrtok sme uskutočnili najdlhší výlet do Observatória v Kolonickom sedle. Okrem exkurzie v observatóriu sme sa pozreli na rekreačné zariadenie Bejvoč, chutne sa najedli v Stakčine a navštívili priehradu Starina. V piatok – posledný deň sme relaxovali na kúpalisku v Moldave nad Bodvou. Po návrate do Domina sme vyhodnotili tábor a odmenili deti malým darčekom.

Meteorická expedícia PERZEIDY 2009

Meteorická expedícia sa uskutočnila od 10. do 24. augusta 2009 na Obecnej lúke obce Mníšek nad Hnilcom. Hlavným vedúcim expedície bol Ing. Peter Kaňuk. Zúčastnilo sa 12 záujemcov. Vzhľadom na obmedzenú kapacitu chaty niektorí účastníci neboli prítomní na celej expedícii.

Jedným z cieľov expedície bolo pozorovanie meteorov meteorického roja Perzeydy. V tomto roku 2009 nebola veľmi vhodná fáza Mesiaca. Z toho dôvodu sa expedícia začala až neskôr 10.8. Navyše počas noci okolo maxima roja zlyhalo počasie, takže z pozorovania nebolo skoro nič. Zácvičkové pozorovanie sme však robili aj po

maxime roja. Niektorí sa pokúšali uloviť jasné Perzeidy na film, či čip svojho fotoaparátu. Až na dve výnimky vyšla aj táto snaha nazmar. Už oveľa úspešnejšia bola astrofotografická časť expedície. Astrofotografii sa venovali prístrojovo lepšie vybavení účastníci (Barsa, Necela a Andrásy). Iní spravili veľmi pekné fotografie nielen nočnej oblohy, ale aj krásnej prírody v okolí. Ostatní sa tiež nenudili. Venovali sa pozorovaniu objektov ďalekohľadom. Zaujímavým cieľom sa stal Jupiter, ale hlavne Deep Sky objekty. Pozvaný hosť a účastník expedície predniesol trojicu zaujímavých prednášok o mierkach vo vesmíre. Pre verejnosť v Mníšku nad Hnilcom sme uskutočnili podujatie – besedu s účastníkmi expedície SASCIN (úplné zatmenie Slnka v Číne), ktoré bolo samostatným podujatím nášho amavet klubu. Venovali sme sa aj pozorovaniu umelých družíc. Ubytovanie bolo v chate, ktorá je na okraji lesa. Nie je vybavená elektrinou ani vodovodom. Je vybavená sporákom na drevo. V blízkosti je prameň s vodou. Nepohodlie vyvážili výborné pozorovacie podmienky na nepresvetlenej oblohe. Vydarili sa hlavne astrofotografické noci. Dve z nich boli priam ukážkové.

Expedícia kládla nároky na účastníkov. Stravovanie bolo individuálne, niektoré jedlá sa pripravovali spoločne zo spoločných nákupov. Chata bola poskytnutá od starostu obce bezplatne. Voľné chvíle sme využívali na športové hry, túry, spoločenské hry, rozhovory, fotografovanie, zábavu pri gitare a podobne. Počas expedície podniklo 8 účastníkov expedície na dvoch autách výlet do Slovenského raja spojené s kúpaním na Dedinkách.

V ďalšom roku plánujeme uskutočniť expedíciu Perzeidy“2010 v auguste na tom istom mieste za približne rovnakých podmienok.

Verejné pozorovania na Hlavnej ulici v Košiciach

25. augusta 2009 bolo 400. výročie prvého verejného astronomického počasia uskutočneného Galileom v Benátkach. Členovia Klubu astronómov PALLAS uskutočnili pri tejto príležitosti pozorovanie prenosným ďalekohľadom pre širokú verejnosť. Pristavilo sa okolo 70 záujemcov. Podobné pozorovania sme uskutočňovali aj počas celého septembra v priestore veľkoplošnej astronomickej výstavy „Vesmír dobrodružstvo objavov“, inštalovanej pri kaplnke sv. Michala na Hlavnej v Košiciach.

Záver

Hlavné podujatia ASTROLETA 2009 uskutočnené pri príležitosti Medzinárodného roka astronómie boli zdokumentované mnohými fotografiami a videofilmom „Astroleta 2009 v CVČ DOMINO“ prezentovaného v planetáriu CVČ DOMINO a na Astronomickej konferencii pri príležitosti 50.výročia Slovenskej astronomickej spoločnosti pri SAV vo Vysokých Tatrách začiatkom novembra 2009. Na konferencii boli prezentované formou posteru aj astronomické fotografie členov KA PALLAS a amavet klubu ASTRO. Pre účastníkov a prípadných iných záujemcov je možnosť napálenia DVD s fotografiami z Astroleta 2009. Autormi fotografií sú členovia klubu a iní účastníci týchto letných podujatí.